

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Quæstio Prima. An Deum esse sit per se notum?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

PARS III.

DE SUPREMO & SIMPLICISSIMO ENTE DEO.

PROOEMIUM.

Revibus dicam, quæ dici poterunt, vel debent viribus Philosophicis, non quòd Metaphysicam dedecet hæc tractare, sed quia citra fidem gloria, & Majestas DEI sufficienter cognosci nequit. Per DEUM autem intelligo Ens aliquod summum, infinitum, à se necessario, bonum, quo melius ex cogitari non potest, ut docet Aug. 1. Doct. Christ. 7. & D. Bernardus lib. 5. de Confid. Principium & finem rerum omnium, Governatorem & Rectorem universi &c. De quo sit

DISPUTATIO UNICA.

DE DEO TER SUMMO, TER OPTIMO & TER MAXIMO.

QUÆSTIO I.

An DEUM esse sit per se Notum?

I.
Explicatur
propositio per
se nota.

Advertendum primò: Senfum quæstionis esse, num cuilibet homini, saltem rationi compoti cui proponitur illa propositio Deus est, Deus existit, sit vera & ita evidens, ut non indigeat ulla revelatione, vel discursu ad assentiendum evidenter illi, magis quàm hæc, homo est rationalis. Et hoc est quod voluit Doctor noster in primo dist. 2. q. 2. n. 2. dum ait, quòd propositio per se nota sit illa, quæ ex terminis propriis habet evidentem veritatem, quasi diceret, propositio per se nota est illa, quæ ex sola terminorum cognitione nota est evidenter cognosci à quolibet intellectu apprehendente terminos ejus, ut ejus sunt, ita quòd alio medio non indigeat.

II.

Advertendum secundò: Quæstionem moveri quo ad nos universalissimè, non verò quo ad Deum, nec quo ad Angelos, quibus quomodo notum est Deum existere supra visum est. His notatis

III.
Hæc propositio
Deus est
est verissima.

Dico I. Hæc propositio DEUS est, est verissima. Probatur, tum ex Psalmo 52. contra insipientem, qui in corde suo dixit, non est Deus.

Unde Augustinus supra eundem locum, in corde, inquit, hoc dixit, quia vix est, qui ram insipientem blasphemiam coram aliis audeat ore proferre; tum etiam ad Hebr. 11. Accedentem ad DEUM oportet credere quia est; ergò hæc propositio Deus est, est verissima.

Dico 2. Hæc propositio Deus est, vel Deus existit realiter, conceptu istius termini, sicut nos concipimus, non est per se nota. Est in re communis, licet in explicatione propositionis per se notæ aliqui altercentur.

Probatur tum Autoritate SS. PP. qui contra Atheos conantur probare existentiam Dei, quod inutiliter facerent, si esset propositio per se nota in sensu supra explicato, tum autoritate S. Augustini, qui in Enarr. Pl. 57. faceret multos esse, qui licet ore non dicant, in corde tamen dicant, & qui corde etiam non dicunt, idè solummodo faciunt, quia ore dicere non audent. En verba ipsius: Difficile est, ut innoteramus in hominem, qui dicat in corde suo non est Deus, tamen sic pauci sunt, ut inter multos timendo hoc dicere, in corde suo dicant, quia ore dicere non audent: Dein addit rarum genus hominum est, qui dicant in corde suo, non est Deus. Si rarum genus hominum; ergò saltem aliquod est, qui in corde suo dicant, non est Deus, & consequenter non est propositio per se nota; Ex illo genere hominum fuit

fuit ille insipiens, qui refertur Ps. 52. Multiq; antiqui Philosophi, inter quos maxime deliravit Diagoras de quo ait S. Augustinus lib. 3. Cant. litt. Petit. cap. 21. *Diagoram, qui esse Deum negavit, ut de illo videatur prædixisse Prophetam, dixit Stultus in corde suo non est Deus.* Imò idem Sanctus Doctor ait lib. 5. cap. 9. Ciceronem fuisse Atheum, eò quòd Deum assereret, & eum tamen futurorum præcium negaret, ait enim: *Qui enim non est præcium futurorum, non est usq; Deus.* Addo adhuc alium clarum textum ejus in Enarr. Ps. 31. ubi dicit: *Non desuit talis doctrina Philosophorum, non deservunt, qui dicere non esse Deum, qui gubernat omnia & condidit omnia.*

V. Confirmatur Conclusio testimonii

tot clarissimorum & probatissimorum Historicorum, qui scribunt de populis America, quòd ante Lusitanorum Adventum plura Regna de Deo vivo & vero nec per simplicem apprehensionem cogitarent. Sed contra Conclusionem

VI. Opponitur Autoritas S. Augustini

Opponitur & explicatur D. August.

lib. 1. Doct. Christ. cap. 6. ubi dicit: *Omnes Latina Lingua scios, cum aures eorum sonu isse (Deus) tetigerit, movere ad cogitandum Excellentissimam quandam immortalisq; naturam, ergò. Respondeo Sanctum Patrem nihil velle contra Conclusionem, dicit enim notanter omnes latina lingue scios statim cognoscere Deum, non verò omnes, quòd autem latini ad hanc prolationem statim Deum cognoscant, potest esse, quia de super fide instructi sunt. Deinde dicit hanc vocem ingerere sensui & intellectu statim aliquam summam & excellentissimam naturam, quòd verum esse potest, ex hoc tamen non licet inferre, quòd hæc propositio sit per se nota, potest enim hæc vox & natura concipi, & hæc instante apprehensione aliquis dubitare, imò negare, quòd hæc natura sit defecto.*

VII. Opponitur etiam Autoritas aliorum

Etiam alii Patres.

Patrum absolute asserentium Deum esse per se notum esse. Hieronymi in cap. 1. ad Gal. dicentis: *Per spicuum esse omnibus, à natura insitum esse Dei notitiam; & Damasceni lib. 1. de fide 1. Nemo est mortalium, cui non à Deo hoc naturaliter insitum sit, ut Deum esse perspicuum habeat.* Unde Cicero lib. 2. de natura Deorum: *Quid potest esse tam apertum, tamq; perspicuum, quam esse aliquod Numen, ergò. R. P. P. tantum velle cunctis hominibus insitum esse lumen naturale, quo possunt facile colligere, ut defecto colligunt multi, propter fidem aliquorum Doctorum suadentium hoc rationibus, quæ omnino superfluentes, si esset propositio per se nota: ergò. Sed*

Ratio Anselmi objecta solvitur.

Objicitur: Ratio S. Anselmi contra insipientem: Est per se notum illud existere, quo magis cogitari non potest, alias non esset, quo magis cogitari non posset, nam quocunq; non necessario existente magis cogitari potest existens, sed Deo magis cogitari non potest, ergò. Respondeo illud argumentum non plus probare, quam si quis diceret, prima causa à qua omnia sunt, existit, summum bonum includens omnem perfectionem possibilem sine imperfectione existit, alias non esset summum bonum,

sed istæ rationes per se non concludunt, quia ut inquit Doctor citatus, nulli subjecto complexo evidenter possumus cognoscere competere aliquod prædicatum actu, nisi sit evidens ipsum subjectum esse existens, seu possibile saltem, sed cum concipimus Deum sub ratione alicujus Entis, quo majus cogitari non potest, primæ causæ, incausati, summi boni &c. habemus conceptum complexum; ergò nisi sit per se notum subjectum talis complexi existere, non erit per se notum aliquod prædicatum ipsi convenire, sed non est per se notum dari Deum, licet possim ipsum concipere modis jam dictis, alias chymæra possit sic concipi ut existens. Respondeo ergò in forma, dist. maj. si esset per se notum, quòd esset possibile aut existens concedo maj. si verò non esset per se notum, nego majorem.

Dico 3. Potest aliquis in particulari etiam adultu ita ignorare Deum, ut nec semel toto tempore vite sue de ipso cogitet. Hæc est Pontii hæc q. 3. & aliorum apud ipsum.

VIII. Potest dari adultu ignorans plura de Deum.

Probatur: Posset aliquis nasci in sylvis ab omni hominum consortio remotus, aut aliquis jam natus, seu baptizatus, seu non in eas deduci, ibiq; educari inter bestias (sicut de Romulo & Remo, Valentino & Urso legitur, quorum primi à lupa, secundi ab ursa educti fuere) per multos annos, & postea antequam vel verbum de Deo cogitaret, mori, ergò: antecedens est evidens, probatur consequentia, quia Deus non obligaretur in eo casu, licet baptizatus esset, ad eum instruendum, sicut nec tenetur parvulis in utero Matris morientibus de baptismo providere; Nec hoc esset contra bonitatem divinam, quia præsupponit actualem, vel originalem culpam, sicut nec est contra bonitatem ejus, quando parvulos sine remedio mori permittit; Deinde talis si baptizatus esset, siquæ nunquam actualiter peccasset, posset adhuc salvari.

Dico 4. Potest dari aliquod Regnum, seu communitas, quæ ignoraret Deum licet defecto non detur. Est etiam Pontii citati.

IX. Etiam ibi Regnum regnum.

Probatur prima pars: Potest dari aliqua communitas quæ nec litteris, nec investigationi rerum naturalium attenderet aliter, quam ut serviant ad præsentem usum, & etiam quæ ighoraret varias alias veritates scitu faciliores, quam sit cognitio ulla bene fundata Dei; ergò potest dari communitas ignorans Deum, consequens est evidens, quia probatio existentie Dei, qui discursus naturalis haberi potest, non est tam facilis ullo modo seclusa traditione & prædicatione, sine quibus suppono illam communitatem esse, ac est cognitio aliarum rerum naturalium, quas communitas illa ignorat, ut suppono, ergò. Secunda pars patet, quia verisimile est, quòd nullus sit mundi Angelus, ad quem cognitio Dei sufficiens non pervenisset juxta illud Ps. 18. *In unum terram &c.*

QUÆ